

**KAK SO SE
PRIPRAVLALI
VRTCI NA
VÜZEM?**

str. 4

**NAJBOUKŠI
KÜJAR JE
BRANKO**

ČASAR

str. 5

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 4. aprila 2002 ☼ Leto XII, št. 7

Namesto 30 kilometrov samo 300 metrov do sauseda

28. marciüša se je spunila dugoletna želja Veričanov pa Čepinčarov, odprli so granico med tejma vasnicama. Nauvi mejni prehod trno skrajša paut tistih, steri ščejo na tej ali na drugi strani granice gorziskati svojo rodbino, padaše prijatelje. Lidgé z goričkih vesnic do meli krajšo paut do Monoštra.

Zunanja ministra Madžarske pa Slovenije Géza Jeszenszky pa Dimitrij Rupel sta 1992. leta na Ptuiji podpisala sporazum, v sterom je pisalo, ka dva rosaga ščeta odprejti štiri nauve mejne prehode na skupni granici. Dva sta se ešče tisto leto, 22. avgustuša oprla, tau sta bila prehod na Gorenjom Seniki pa v Tornyszentmiklósi.

Dobro se ešče spaumnim na tisti den, gda se je na Gorenjom Seniki zbralo večstau lidi pa čakalo dva predsednika, Milana Kučana pa Árpáda Göncza, steri je pravo, ka je baugi vala mrla norost, ka de se tisto, ka se je gnauksvejta vküpdržalo, pa vküpdržalo. Tau je ešče to pravo, ka bi on najraj tak gorazosüko granice, kak gda ribjo konzervo odpiramo.

Tak so te Veričani tö vüпали, ka se pri nijj tö brž opre meja. Gda so pa 1997. leta

oprli samo mejni prehod Magyarszombatfa, so malo zgibili volau, ka so dobili takšo čütenje, ka so nanjé

pozabili tak v Ljublani kak v Budimpešti. Dapa zatok so oni tö pa slovenske organizacije tö vsepovsedik opo-

minale politike v bejdvej rosagaj, ka so sporazum podpisali za štiri mejne prehode. Par lejt je pä ta-

šlau, te se je pa lani vogrška vlada (kormány) odlaučila pa so začnili tak brš delati paut pa postavlati zidino na Verici, ka smo kumaj vörvali svojim očam.

Na velki četrtek sta pä prišla v našo krajino dva predsednika, Ferenc MádI pa Milan Kučan. „Jó napot, jó emberek,“ je začno svoj gunč Milan Kučan pa gvüšno sam tö čüto, ka je lidam s tem napravo najbauksi pa najlepši den, ka se meja odpira. Kak je sam pravo, leko ka te zidine nedo dugo slüžile kak prehod, če dva rosaga nagnauk stau pita v Evropsko unijo, te meje več tak nede. Madžarski predsednik Ferenc MádI je tau želo naj te prehod do tistoga časa slüži temu, ka poveže lidi, skupnosti, da se bosta razvijali obe pokrajini in s tejm vred življenjska kvaliteta lidi.

Kak je v svojom pozdravi pravo verički žüpan Karči Dončec, s tejm so se spunile njine dugoletne senje, ka če ščejo goraziskati svojo žlato v sausadnoj vesi, stera je tristau metrov od njine vesi, nijm nej trbej trestü kilomejarov krauziti.

Nauvi mejni prehod de oprejt vsikši den od 8 do 20 vöre.

Marijana Sukič

Razprave in gradivo 38/39

Pogled znanosti na manjšinsko problematiko

Institut za narodnostna vprašanja je pripravil dvojno 38/39. številko Razprav in gradiva. Predstavitev vsebinsko pestre in obsežne publikacije je v Zemljišpisnem muzeju v Ljubljani.

Zaradi obsežnosti vsebine omejnimo samo nekaj naslovov in tistih predstavitev, ki se bolj ali manj dotikajo Porabja oziroma Prekmurja.

Uvodno razpravo Nacionalna jezikovna politika v evropski večjezični perspektivi je napisala dr. Albina Nečak Luk. Avguštin Malle razpravlja O situaciji ali statusu slovenščine na

Koroškem in se sprašuje, ali moremo govoriti o jezikovni »normalizaciji« manjšinskih jezikov v Avstriji. Jernej Zupančič je objavil tekst O Slovencih v Italiji v informacijski družbi in ob odprti meji; dr. Katalin Hirnök Munda se ukvarja s temo Mnócižni mediji na narodnostno mešanih območjih – za primer so ji Lendava,

Monošter in občina Železna Kapla Bela; dr. Renata Mejak se je lotila medčasovne analize čezmejnih stikov prebivalcev

Monoštra s sosednjo Slovenijo. V aktualno tematiko posega dr. Mitja Žagar s komentarjem lani sprejetega Zakona o Madžarih, ki živijo v sosednjih državah. Za boljše razumevanje je objavljen tudi neuradni prevod zakona, ki je zbudil veliko pozornosti in pri nekaterih sosedah tudi negotovana, denimo na Slovaškem in v

Romuniji. Uradno stališče je objavila tudi Slovenija.

Dr. Mitja Žagar je v kratkem komentarju uvodoma zapisal: »Redko kdaj kakšen zakon vzbudi toliko pozornosti, kot je vzbudil zakon o Madžarih, ki živijo v sosednjih državah, ki ga je madžarski parlament sprejel junija 2001. Reakcije na ta zakon so bile včasih zelo burne in večinoma negativne – tako v sosednjih državah kot širši mednarodni skupnosti.« Iz mednarodnih organizacij je mnenje, da bi bilo bolje, če bi Madžarska vprašanja, ki jih poizkuša urediti z navedenim zakonom, uredila z dvostranskimi pogodbami s sosednjimi državami – podobno kot so ta vprašanja urejena v sporazumu med Slovenijo in Madžarsko.

Dvojna številka Razprav in gradiva obsega preko 460 strani različnih informacij in podatkov o položaju manjšin v Sloveniji, sosednjih državah in tudi širše v Evropi. Glede na večjezičnost se skozi vsebino zbornika uveljavljajo slovenski avtorji v mednarodnem znanstvenem prostoru. Ta zapis pa je zgolj povabilo k prebiranju tistih razprav, ki posameznega bralca zanimajo.

eR

Trio Lorenz v Budimpešti

17. marca je v okviru Budimpeštanskega spomladanskega festivala v Marmorni dvorani Madžarskega radia nastopil Trio Lorenz. Slovenski trio so ustanovili bratje Lorenz (Pri-mož - klavir, Tomaž - violina, Matija - čelo) leta 1954. Vsi trije so bili študentje Glasbene akademije v Ljubljani. Udeležili so se več mojstrskih kurzov (Rim, Siena, Trst). Poleg klasičnega repertoarja za tria so priznani izvajalci sodobne slovenske komorne glasbe. Ta večer so se predstavili s tremi skladbami. Trio v e-mo-

lu, Dumky, op. 90, Dvořaka je nastal l. 1891, ko je skladatelj na praški univerzi dobil naslov častnega doktorja. Skladba se je prvič predstavila ob tej slavnosti, na klavirju je igral sam skladatelj. Dumka je ukrajinski ljudski ples in pesem, v kateri se pojavljajo skrajna čustva.

Druga skladba nas je popeljala v slovensko glasbeno ustvarjalnost, trio je predstavil Ramovševo skladbo z naslovom Kontrasti, ki je nastala l. 1961.

Koncert so glasbeniki zaključili s Triom v e-molu, op.

67, Šostakoviča. Skladba je nastala l. 1944 in je posvečena prijateljevemu spominu, glasbenemu kritiku in zgodovinarju Ivanu Soller-tinskemu.

Glasbeniki iz Slovenije so imeli velik uspeh, spoznalo jih bo veliko ljudi na Madžarskem, kajti posnetek koncerta bo prenašal Madžarski radio.

Do koncerta je prišlo s pomočjo Ministrstva za kulturo R Slovenije in Slovenskega veleposlaništva v Budimpešti.

Dr. Erzsébet Fejes

Vsigdar se paškimo...

Nakak za tauga, drugi pa za tistoga volo. Nemo pravla, ka je tau gnesden nej normalno, depa nej gvušno, ka je nam na hasek. Po pauti letimo, se srečamo s kakšimi spoznanci pa si nejmamo cajta malo pogučavati. Vsakši tak pravi: paškim se, paškim se, eške tau, eške tisto mioram gnes obrediti. Pa te na večer ali pa gda svojo delo opravimo pa doma nut na dvera spadnemo, te skrb mamu na tau, naj dvera za seov dobro zapremo. Nišče naj nas ne mauti. Eške ka nej! Ka pa te baude s televizijskov serijov? Dnevi pa samo letijo.

Etak si svoje živce zapravlamu gnesden, etak smo prauto svojomi zdravji tü. Prej če je človek napona nemiren, buma se leko zgodi, ka od toga betežen grata. Pa te ovak tü. Sto je pa gnes tak, ka bi si mirno-leko k stoli seo pa mirno, lepau pomaleg kaj podjo. Nej, nej! Pri stuali smo tü tak, ka že mislimo, ka baude, gda od stola gor stanemo.

Gde so tisti večeri, da smo si s sausedi sedli pa kartali, folišijo delali, malo si spili kaj... Gde so tisti majušji pa oktobri, gda smo po večeraj k večernici ojdli, se domau po pauti veselili.

Dobro vejm, ka je tau gnesden nej mogauče, najbolje zatok nej, ka lüdje v službo odijo pa se je vse obrnau. Depa zatok naj nišče ne povej, ka smo nej nikši bejsni gratali. Malo bi leko pomalej si djali. Ka de nam pa vse vredno, ka si s tejm velkim lejtanjom spravimo, če si zdravje zapravimo?

Etognauk sam v Varaši po glavnoj pauti tüšla pa sam vidla, ka edna mlada mati edno malo dejtece v kaulicaj (vozčku) pela, ta drugi pa peški de z njima. Mati je z ednov rokav kaulice držala, v drugoj roke je pa mejla vužgani cigaretlin je kadila kak ciglensko orau. Te mali, ka je tü nej več star bio kak 2-3 lejta, je leto za materjo pa je vsebola doj austo. Ona pogledne nazaj, ga počaka pa se kori z malim, zakoj pa ne stapa redno. Tau ma je tü obečala, ka če nede redno za njauv pa de zijo, dobi ednoga po riti. Te je mali redno leto za materjov, de se je pa rejsan malo tazagledno, se potekno pa je spadno. Mati je čula, ka mali cmüče, nazaj je staučila pa ma ednoga ozajek doj oblisnila. Te je pa eške bola kavülo. Mali srmaček. Kama se je pa njegva mama etak paškila, tau nej vedati. Za edno vöro, gda sam ge tü obredila svojo delo, sam se znauvič srečala z mojav »kompanijov«. Spodkar v kaulicaj – gde ovak deteti kaj ta dejejo – je naša mlada mati puno glažov piva pelala. Pa je zdaj eške bole na duge stapala kak točkar. Mali pojbič se je pa za njauv zbrcavo. Zbrcavo? Leto pa napona doj ostanu.

Srmak, kakšno de pa njegov detinstvo, če se že zdaj mora paščiti! Leko, ka de on tisti, steri, gda gorazraste, malo nazajvzeme, se dolastavi...

I. Barber

RADIO MONOŠTER

UKV (FM) 106,6 MHz

Od ponedeljka do sobote

od 16. do 17. vöre,

v nedelo

od 12. do 14. vöre.

Papiri pripovedajo

Lülikov slovensko-madžarski

V Arhivi županije Vas v Sombotelu se najde rokopis (kézirat) dvojezičnega učbenika, šteroga je 1833. leta napiso püconski evangeličanski škornik Števan Lülik. Naslov knjige, štera má skor 300 strani, je: *Ta velke ABC ali Solszka-Vcsenyá v zgovarjany v Plementom Vas Vármegyövi sztojeécsim Szlovenom na vöraszirjavanye vognrszkoga jezika, zgotovlena po Lülik Stevani.*

Najbolje zanimivo je v tom učbeniki, kak Lülik dojspiše maštrije. Na priliko: *Vozár, steri vauzse redi, s konoplenogá ino z lenovogá prediva motvauze, vajati, kertöfejke, strange in vauzse zna plecti. K steromi pletenyey sta dvej osobi potrejbne: ta edna, stera, to vozarsko kolau goni, ta druga pa, stera na etom koleje bodaucojédnój zseleznoj kapcsici pridrgnjeno predivo z med nazaj idejnem tak naduzi predé to nit, kak dugo on nyau potrejbno bidti stima, i steri mesterski élovek vu varaskom mesti z vsake féle predivom, z lenovim ino konopleni semenom s smolauw, z oliom, s kolomason i z drúge féle drobnejsov partejkov tüdi dopüscsenyé má slobaudno trzsiti.*

Na konci knjige je slovensko-madžarski slovar. (Prvoga je napiso Mikloš Küzmič v svojom abecedniki I. 1790. Prvi madžarsko-slovenski slovar pa Jožef Košič v svojom učbeniki, šteroga je ranč tak 1833. leta napiso. Košičev učbenik *Kratki navuk vognrszkoga jezika* so v Gradci vödali, pa so ga mlajši nücali v šauli. Lülikov učbenik je pa v rokopisi austo.)

V Lülikovom slovari je 956 reči. Tak je napisani, ka se na slovensko pitanje dá madžarski odogovor. Odgovori pa pitanje so v pari, pa se rimajo. Na priliko:

Bouta je? bolt : Krpa pa foli.

Cvet je? virág : Pozsvet pa világ.

Gótotu je? kész : Rauka pa kéz.

Püscsáva je? a puszta : Zelje je pa? a káposzta.

Zelén? zöld : Zemla? föld.

Marija Kozar

Mali Janček (3)

Janoš je grato trno dober pastir, lidgé so ga vsi radi meli, vsikšo nedelo je puna cerkev bila. On je pa hvalo dau Baugi, gda je vido, ka so se lidgé na dobro paut obrnili.

Nejso ga dugo njali v svojoj vesí, liki so ga dali na eden velki farov, gde je vöra trno slaba ino mlačna bila. Ta je trbelo dobrogá pastira, istina, ka je fejst žmetno delo bilau nevernike na pravo paut spravlati. Stariše je tó s sebov pelo. Dosta so ma pomagali, oče je kaulek farofa vse v redi emo, mati pa znautra v rami red držala. Po dosti lejtaj je z velikim trüdom pa delom dosegno, ka se je lüstvo začnilo obračá, pobožno i verno živetí. Gda je že vse vredí šlau, ka so lidgé verniki gratali pa so redno k svetoj meši ojdli, je prišla ena nečakana žalost. Oče so betežni gratali pa so naskurok mrlí. Kratek cajt po tistim so mati tó za očóm šli. Janoš je trno žalosten bijo, ka je obadva stariša zgübo, dapa on je trno velko vero emo pa si je etak premišlavo: »Gospodin Baug, naj baude tvoja volja«. Starišom

je dau lejpi križ postaviti v spomin.

Nej dugo po tistim je prišla zapoved, ka mora tau mesto tü njati pa titi v drugo faro, gde je velka potreba po dobrom župniki. Lüstvo je djaukalo, nej ga stelo pistiti, dapa zapoved je zapoved.

Zgodilo se je gnauk na nauvom mesti, ka je Janoš išo domau iz cerkve pa ga je pri farofi čakala ena mala deklčina. Lepau se je poklaunila pa ga prosila, če bi mogauči bijo njeno prošnjo spuniti: »Tü na konci vesí stodji cirкус s trejmi kaulami« pravi deklčina, »moja baba so trno betežni, radi bi se spovedli pa slejdnjo mazanje gorvzeli. Več nejmajo dosta časa znak. Bojdité tak dobri, oče dühovnik, pojdité z menov k njim.«

Dühovnik Janoš se pašti k betežnici, ma bojznost v sebi, naj ne zamidi, ka ga ženska težko čaka, ka bi se rada svoji grejov odslobodila ino odvezanje dobila. Pri srejdnji kaulaj deklčina stane, dühovnik notra opre pa kaulek pogledne. V prazni kaulaj nika drugo ne vidi, samo železno postelo, na posteli puno ronj, med tistimi ronjami leži edna blejda, dolapušena ženska. Lam-pa so ji vse razpaukane, komaj sopé. Janoš malo popravi ronje, naj ženski glava više baude, se sede k njej, ji blagoslov da pa čaka naj svoje greje vadlúje. »Gospodni Baug vse odpisti grejšniki, če s srca požaluje svoje greje,« pravi dühovnik. Betežnica gorapogledna pa s slabim glasom začne pripovedjati svoj žitek: »Trno lagvoga moža sam mejla, deca, dvanajst jij je bilau, je dosta trpala. Najmenšoga, tistoga, steroga sam jas najbóla ljubila pa ranč nej sto videti. Me na tau gnau, naj ga morim. Dapa moja düšna

vest mi je cejlak druge tanače dala. V škatülo sam ga spatjivala, v pejssek sam ga skrila pa Devici Mariji sam ga aldüvala.«

Dühovnik poslüša pa si vzdihuje: »Baug moj, ve je pa tau moja mati. Gda sam nauvo mešo slüžo, sam proso Jezusa, naj najdem svojo mater. Moja prošnja je bila postlunjena, Baug vala.«

Dau ji je odvezanje pa slejdnjo mazanje za pomauč na njeno dugo paut. Te si je pri posteli dolapoklekno pa je mater k svojim prsom stisno: »Jas sam vaš sin, Janček, vsigdar sam boga molo, naj vas najdem. Kelko noči ste nej spali pa kelko ste trpeli zavolo mene, dapa na drugom svetji zadobite vašo düšno zveličanje.«

Betežnica gleda dühovnika pa z zadnjov močjauw skriči: »Mo' ljubleno dejte! Hvala tebi mati Božal!« pa merje sinej na rokaj. Sin kleči pri njejov smrtnoj posteli pa tužno jauče.

Na drugi den je nedela bila. Po meši je dühovnik vöoznano, da je najšo svojo mater, stero je tak dugo lejt isko, liki go je že zgübo, ka je na njegvi rokaj svojo düšo Baugi izročila. Verniki so se vsi skunzili, go so tau čüli. Dühovnik njim je peldo pokazo, kakšna je lübezen do matere. Nej je zakriu njeno srmastvo pa neje zatadjiu, odkec je on prišo. Lejpo pokapanje ji je pripravo.

Dühovnik Janoš je tadala opravlo svojo slüžbo. Srmastvo je bilau njegva velka vřednost, vu srci je pa bijo vsigdar bogati, je emo velko lübezen do Boga ino do lüdi. 95 lejt je doživó. On je spunto tisto, ka leko štemo v svetom pismi: »Poštüvaj svoje stariše, te boš dugo živo na Zemli.«

E. Sukič

Zahvala

V 71. letu je v Budimpešti za vedno zaspala

Ana Bajzek-Kozar

(Djagarska Ana z Gorenjoga Sinika)

Ob boleči izgubi se zahvalujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam izrekli ustno in pisno sožalje, darovali cvetje in sveče ter za sv. maše.

Posebej hvala gospe veleposlanici Idi Močivnik in gospodu generalnemu konzulu dr. Zlatku Muršcu, Zvezi Slovencev na Madžarskem, Državni slovenski samoupravi, Radiu Monošter in Slovenskemu društvu v Budimpešti ter Sombotelu.

Žalujoči: mož, hči, zet, vnuk in sestra

OD SLOVENIJE...

Poljski premier obiskal Slovenijo

Predlog finančne strategije širitve Evropske unije, ki ga je konec januarja članicam pove-zave predložila Evropska komisija, niti za Slovenijo niti za Poljsko ni sprejemljiv, zato državi pričakujeta, da bosta z upravičenimi argumenti petnajsterico prepričali v spremembo dokončnih pogajalskih izhodišč za sklepnih pristopnih pogajanj (kmetijstvo, regionalna politika, proračun), ki naj bi jih EU sprejela do konca junija. To sta na srečanju na Brdu pri Kranju poudarila premiera Slovenije in Poljske, Janez Drnovšek in Leszek Miller. Poljskega premiera so zelo zanimalo izkušnje slovenske strani pri pristopnih pogajanjih z EU, saj je Slovenija kot edina izmed kandidatov že konec lanskega leta v skladu s pogajalskim časovnim načrtom sklenila usklajevanja za 26 od 31 poglavij pravnega reda unije in jo zdaj čakajo le še usklajevanja o omenjenih treh poglavjih, do katerih skupnih pogajalskih izhodišč EU še ni oblikovala. Poljskega gosta, ki si je v Slovenijo v spremstvu močne delegacije v Planici ogledal tudi skleпно tekmovanje v smučarskih poletih, sta sprejela še predsednik republike Milan Kučan in predsednik državnega zbora Borut Pahor.

Sylvester pohvalil slovenske vojake

Poveljnik mednarodnih sil v BiH SFOR, generalpodpolkovnik John B. Sylvester je na povabilo načelnika generalštaba Slovenske vojske, brigadirja Ladislava Lipiča obiskal Slovenijo. V času tridnevnega obiska sta Sylvestra ločeno sprejela obrambni minister Anton Grizold in njegov gostitelj, brigadir Lipič. Minister Grizold in poveljnik SFOR sta se pogovarjala predvsem o trenutnih dejavnostih enot SFOR. Sylvester je pri tem pozdravil pripravljenost Slovenije, da prispeva svoje enote v mirovno misijo, ter ob tem pohvalil njihovo prizadevnost in profesionalen pristop. Po njegovem mnenju je lahko Slovenija vzorčen primer tudi za druge države na območju nekdanje Jugoslavije.

Kak so se pripravljali vrtni na vüzem?

Ženske Turističnega društva Čep-Čepinci so ijašnje o tejm, ka vsefale lejpe okraske vejo delati tak na vüzem kak na božič ali na kašne družge svetke. One tau

svojo znanje z veseljom prejkadajo tak mlajšom kak odraslim. Tau leko svadočimo, vej so pa tū v Monoštri že večkrat bile. Zdjaj oslednjim smo ji pa zaprosili, naj pridejo v števanovski pa gorenjosenički vrtec. Valika Gašpar-Farič iz Čepinec je bila tak vrla, ka je sprajla ške dveje ženski, *Manuelo Kuhar* pa *Melito Črnko*. Gda sam ji gora ziskala v gorenjoseničkom vrtni, so tak flajšno delale okraske, ka so se ranč nej mele cajta pogučavati v menov, dočas so nej zgotovile. V tau časi sam malo seničko vzgojiteljico Ireno Mukič zgrabila, naj zvejmo, kak so se pripravljali v decov na vüzem.

»Mi se zdaj že dva-tri kedne pripravljamo na vüzem. Vsefele figure smo že redli, zavce, kokauši, petelinčke. Malali, kelili, farbali, rezali smo, tau vse vküper z mlajšami. Okrasili smo cejli vrtec. Zdjaj so pa prišle te ženske iz Čepinec pa smo fejske iz Čepinec pa smo fejske radi, ka malo nauvo nam pokažejo. Z njimi ovakše zavce pa djajca delamo. Tau nam je na velko pomauč gé, tak ka mo zdaj rejsan vsefale

figure meli.«

• *Ka pa mlajše kaj tū leko nanje vzemate na delo, gda redite te okraske, figure?*

»Zrankoma, gda pridemo,

nastargava.«

• *Zatok vzgojiteljice tū mate veselge. Vej pa vsakši den vidite, kak čakajo, ka bi radi dobili od zavca. Za vüzmom do vam pa tak vsi nagnauk steli dola davati, ka vse njim je prineso zavce.*

»Tau istina ge. Gda pošvetkaj pridejo prvi den, sir pravimo, ka bi zdaj deset vüj trbelo meti. Vsi nagnauk škejo gučati. Te je že dojposadimo pa naj na red gučijo, kak je bilau, gde so bili, ka njim je zavce prineso, če njim je darilo skriu nut v škednji ali vanej v

se najprva špilajo. Dostakrat tam njajo špilo, ka vidojo, ka mi pri stoli delamo. Oni tō pridejo pa z nami vred režajo. Gda so pa že trüdni, te je pa njamo naj se malo špilajo tū. Ka naredijo, domau tō nesejo, starišom pokažejo. Na drugi den že pa nauvo fele leko delajo. Radi so, ka leko z nami vred okinčajo vrtec. Okne, stole, stene, omare, vse mamo okinčene. Na tablo vse lejpe vöskledemo, šteri najlepše naredi, tisti je veseli, ka njavo ime podpisano pa njavo je vanej. Celau čakajo „zavca“, ka tū v vrtni prvini pride kak doma. Zdjaj že na okno vō gledajo, če se der giba zavce pa če nas iz lesa nut

travi. Zdjaj že gučijo, ka došli k ognjam, ka pa tam baude. Stariške je zato malo pelajo, če rejsan, ka so nej dugo tam. Že se štükajo, kak se strejljati da, ka vse vcuj trbej, ka bi uni tō radi strejljali, samo ka so ške mali. Mi je tū trno radi

poslušamo, kak nam oni tau vse pripovejajo.«

• *Melita Črnko, kak se pripravljate doma v držini na vüzem v Čepinci?*

»Farbamo djajca, kakši trst, ka je süji se nüt v kakšno vazo deje pa fajm gor napravi, ali pa te žute rauže, narcise, pa se napravi kakšna ikebana. Zdjaj smo pa meli tūdi eno proslavo pa smo delali iz lesa napravljani potač. So malo te trstove vejke gorik pa malo bršljana dejemo gor. Z žabic (nylon harisny) smo delali rauže pa malo loščine pa kakšna ramenka pa je fajm okras za vüzem. Ka se pa djesti tiče, kak vseposedik šunka, gren, djajca, spečemo orejove pa makove pogače pa perece.«

• *Vi ste evangalicanka. Ka je razlika med vašo pa našo vöro pri svetkaj?*

»Dosta razlike nega. Tau je slična vöra, samo ka mi Marije ne častimo. Pa pri nas se kauili ne odi kak pri vas, ka bi se šprickalo. Nači pa mamo vse gnako. Edino, ka k žegnji (posvečat) ne nese-mo, katoliška vöra pa ma, ka na velko soboto se nese k žegnji. Na velki petek je pri nas tū velki svetek, je post, najbola pa v soboto, nedelo pa v pondejlek so vse božje službe pri nas.«

K. Fodor

Spremljajte televizijsko oddajo
SLOVENSKI UTRINKI
vsak drugi četrtek ob 13.00 na
1. programu madžarske
televizije.

Naslednja oddaja bo v četrtek,
11. aprila 2002.

Ponovitev v soboto, 13. aprila,
ob 11.05, na 2. programu.

Najboukši küjar je Branko Časar

Tou, ka so kraji med Muro pa Rabo znani po dobrom gesti, znajo že skoron vsi na svetji. Če ne bi bilo tak, te ne bi vsi, steri pridejo v naše kraje, že en keden prlej senjali od povojenih šunk pa od orejovih pogač, od prekmurskih gibanic pa od dobrih ocverkov. Ja, te pravli, gesti je že dobro, samo ka, če je nej vse odvisno od toga, ali je šunka visela mesec ali dva duže, kak bi trbelo, ali pa od toga, ka so bili oreji za v genjene pogače zadosta zrejli. Če se človek šče dobro nagesti, more predvsem pa najprlej gesti pri dobrom küjari.

V Soboti gé eden takšen. Celou tak dober je, ka ga je slovenska akademija za kulinariko razglasila za najboukšoga slovenskoga küjara. Seveda se zdaj na veliko čudite pa se spita vte, što je tou, čiglij znamo, ka ste vsi najprlej sliko na toj strani poglednoli, pa te komaj šli štet, ka poleg nje piše. Ali naj vam vseeno še idnouk povejmo, spolj tistim, steri ste ga nej prepoznali na sliki, čiglij dostakrat pride tudi v Porabje, pa tudi tam küpüvle kaj za v svoji pisiker.

No, najboukši slovenski küjar je **Branko Časar**, šteri je šef künje v soboškolj Diani. To pa je tisti hotel, gde se je vövcilo tudi dosta tisti, steri zdaj delajo v monoštrskom hoteli Lipa.

Tisti, ki zdaj čakate, ka de leko najprlej prešteli kakšen recept, s šterim je Branko Časar zmago na küjarskom tekmovanji (verseny), se toga še nete tak hitro včakali. Moremo najprlej nika napisati od küjara pa te od njegovih receptov.

Kak smo vam že ovadili, je Branko Časar doma v Soboti. Rodiu pa se je na Goričkem, v Markovcaj, steri so fejest blüzik Porabje. On je na tou svoje Goričko tak navezani, ka gda má čas, ka lejko vujde od šparata, te se skrjuje

na svojoj domačiji v Markovcaj. Ali ka, če ga tudi tam vsakši lejko najde pa se z njim poguči od toga, ka napraviti, gda se testo za retase zadosta ne vtejavle pa vse do toga, kak se na tanjer skladejo najnovješ dosežki francoske künje, kak bi mi pravli, kuzin nuvel. Samo Branka Časara

tam s kuhlalnicou nete najšli, te pa telko bole veseli, gdate njemi pomagali kositi travo pa okapati ogracek. Namreč tudi Brankojova žena je po profesiji küjarca in tou skoron tak dobra kak sam gospod Časar, te se pa on k šparati doma spolj ne sinjava.

Časarov Branko se je odločo, ka de küjar, gda je biu mali. Že te je dobro premišlavo pa si je mislo, ka de najboukše, ka gda de velki, ka de meo takšno službo, ka poleg nede lačen. Prlej, kak je šou v küjarsko šaulo v Radencaj, ga je malo včila küjati njegova mama. Z Radenec je te šou še v gostinško šaulo v Maribor, po njoj pa je svoje küjarsko znanje pa okus sprobavo v hotelaj v Ljubljani pa na Bledi. Študeru je tudi na Hotelški fakulteti v Opatiji, doma pa ma še diplomu »food and beverage manager« ali kak se v našom jeziki tou čudno čuje, diplomu direktora za gesti pa za piti.

Tou pa so nej edine diplome. V hoteli Diana v Soboti,

gde je Branko Časar šef künje, visi že telko priznanj, ka do pomali mogli novo steno zidati zatou, ka če še kakšno vcuj dobi, nede več nika mesta. Branko Časar je tudi član slovenske ekipe, štera pripravla gesti na küjarskij olimpijadaj. Nazadnje so küjali v Nemčiji, zatou ka je biu zraven Branko,

en keden recepta v novinaj ne bi bilou. Vrle ženske pa še bole vrli moški si njegove recepte vörežjejo, pa te doma sprobavlejo, če so tudi oni tak dobri küjari kak Branko Časar. Idnuk se je cilou zgodilo, ka so meli pri Vestniki tiskarskoga škrata, pa je vöpozabo sestavine za nekšno torto. Ne morete si misliti, kakše nevole so bile, v uredništvu časopisa pa v Diani pa so cejli den telefoni zvonili, naš najboukši küjar pa je mogo te po telefoni dikterati, kelko mele, kelko mleka, kelko vanilijovoga cukra pa tak dale.

Vej znamo, ka bi leko od Brankoja Časara napisali ešče več, ali ka, če smo vam še dužni njegov recept od bar enoga gestija, s šterim je osvojo svoj naslov najboukšoga küjara.

Tak se glasi recept za medaljon po žganjarsko.

Nücate: 800 g svinjskoga fileja ali stega (comb), 200 g sujih sliv (brez koščic), 5 cl slivove palinke (za v ponev, nej za v gut), 40 cl mesne osnove (lejko vzemete tudi kocko), rožmarin, sol, poper, olje.

Priprava: Iz svinjskoga mesa narežite medaljone, jih naraji zmlatite, osolite in popoprajte. V ponvi, štera ma malo višji rob pa ji v Sloveniji pravijo kozica, segrejte olje, medaljone popečite, podlijte s slivovo palinko in vužgite, tak ka alkohol zgori, zatou ka pri tom grata posebna aroma. Pazte, ka ne vužgite sebe ali vaše pohištvo nad šparatom. Gda tou napravite, medaljone zalejte z mesno osnovo, dente kcuj oprane slive, začinite z rožmarinom in na šparati dušite okoli deset minut. Na konci probajte, če je zadosta pečeno pa dobro, lejko pa tudi dodatno še začinite. Tak gledajte, ka vse sami ne požrete, čiglij je fejest dobro.

Dejan Fujs

... DO MADŽARSKE

Priljubljenost politikov na Madžarskem

Ibolya Dávid, predsednica Madžarskega demokratskega foruma in ministrica za pravosodje, je približno poldrugo leto vodila na lestvici priljubljenosti politikov. Prejšnji teden jo je za dve točki prehitel predsednik R Madžarske Ferenc Mád. Med predsedniki parlamentarnih strank je na petem mestu László Kovács, predsednik socialistov, na šestem Gábor Kuncze, predsednik liberalcev, na enajstem Zoltán Pokorni, predsednik mladih demokratov. Zadnji dve mesti na osemindvajsetstopenjski lestvici zasedata predsednik kmečke stranke József Torgyán in predsednik Stranke madžarskega življenja in pravice, István Csúrka.

Obnavljajo knjižnico Dániel Berzsényi v Szombathelyu

Obnovitvena dela županijske knjižnice Dániel Berzsényi so se začela l. 2000 in so skoraj končana. Osnovna površina knjižnice po obnovitvi bo 4500 m². Knjižni fond je zelo bogat, knjižnica ima 499 tisoč enot. Obnovitvena dela bodo stala 925 milijonov forintov.

Programi, prireditve

- 2. aprila je na občinski reviji gledaliških skupin v Murski Soboti sodelovala tudi porabska gledališka družina Nindrik-indrik.
- 4. aprila so se občinske revije lutkarjev v Murski Soboti udeležili tudi lutkarji OŠ Gornji Senik.
- 6. aprila se bodo porabske skupine predstavile v Ljubljani. Program organizirata Svetovni slovenski kongres in Zveza Slovencev na Madžarskem.
- 7. aprila bo pri Svetem Juriju nastopil Mešani pevski zbor Avgust Pavel z Gornjega Senika.
- 13. aprila organizira kulturni večer Slovensko društvo v Budimpešti. V programu bosta nastopili gledališka skupina iz Trdkove in lutkovna skupina gornjeseniške šole.

Brezi dela bi batežna bila

Gda sam se pogučavala od indašnji cajtov z *Nagy Józsefné*, po domanjom *Sejčarskim Margitom*, so njene oči skuznate gratale. Tau pa zatau, ka tista lejta, gda je ešča v Otkovci doma bila kak dekla, ne more pozabiti. Delati je doste mogla, ka so veliko gazdijo meli, depa itak so lejta lejta bile.

- Malo mi povejte od deklinstva?

»Jaj, tau ti ranč ne morem taprajti, kak je te dobro bilau. Doste

padaškinj sam mejla, doste smo po bali ojdli. Gda smo domau šli, smo popejvali, včasik nam je tri võre trbelo, ka smo z Otkovec do Števanovec prišli. Stanili smo, pripovejali, gda smo pa domau iz krčme šli, smo se že paščili. V nedelo zadvečarak je mozi (kino) bijo v Števanovci. Po večeraj smo se kartali s pojbbami, doste grauzdja smo meli pa smo včasik malo pili tō, dobro rdečo vino. Bilau, ka smo goškice šli lūpat, kukarco, perdje smo čejsali. Gda smo gor enjali, so nas, dekke podje nadenili z lopinjami. Cejli večer smo popejvali lejpe naute.

Doma smo mi dosta delali, dapa vse smo meli, ka je trbelo. Tak ešče vejim tisto, gda smo rame zidali, sam tak mala bila pa sam malo z lopatico pomagala moškomo. Doma smo cūdjeu delali, pomalek je šlau, dapa smo velki in lejpi ram zozidali.»

- Zdaj, ka ste že svojo rojstno kučo odali, če dete v Otkovce, vam nej zmetno?

»Kaj bi nej, ešča kak! Zdaj ka sam starejša, me že vse bole srce nazaj vleče na tisto mesto, gde sam se narudila. Tiste cajte bi rada nazaj prinesla. Tam je tijoča, lejpo mesto, gauške kauli vrat. Trno je lejpo in dobro bilau tam živeti.»

- Kak dekla ste vi pošto nosili v Števanovci, kak je tisto šlau?

»Dobro, pejški pa z biciklinom sam pošto nosila. Na eden breg gora, po drugom dola, tak mi je šlau ka vse, ešča k Filip rami sam ojdla. Pejnaz sam tō nosila, ešča bilau, ka sam mogla pejnaza gora vzeti pa na pošti njim nutra plačati. Penzijo sam delila, če komi kaj trbelo, sam njim vse naprajla. Gda sam penzijo nosila, mi je tisti največ v žepko djau, steri je najmenje dauba. Bilau je takšno, ka so v Andovci pri Djišarini zabadali pa sam mogla dole sestti pa djesti, piti. Vejpa indrik so mi tū ponidili, najbolje pa te, gda je vrauče bilau.»

- Od držine mi malo povejte.

»Moj maž je iz Csehina, paulek Vašvara. On se je tū na pavarском mestu naraudo, trno vej delati in je flajsen. Sprvoga, kak sam prajla, smō v Otkovci doma bili, pa gda so mlajši v šaulo prišli, smo že v Trauštji zozidano meli ram. Stariške so nam trno dosta pomagali pri zidanji, če bi oni nej bili, tak bi človek nikam nej prišo. Tōj v Varaši smo ranč tak tadale vertivali. Bilau, ka smo 15 krav meli, zdaj samo tri mamō pa male teličke. Mi si sami vse pripauvamo, kukarco, pšenico, krumpiče, ka na tjuono trbej, ka maraj trbej, vse. Vsakše fele mašine mamō, ešča za dojiti tū, pa naleki delamo. Mlejkō samo sausedje ta nosijo, ka prejk več ne djamejlo. Mlejkō za stau forintov odavlamō. Držina je velka, mam edno deklo, ednoga pojba, vsi so kauli nas. Dekla ma dve dječlične, trno nas radi majo in se poštujejo. Pojep se je za tišlara včijo, on trno dosta dela. Dostakrat ma pravim, ka zakoj telko dela, te mi pravi: „Zakoj mama, dja zatok delam dosta, ka vidim, ka vi tū dosta delate. Si tak mišlim, ka dja tū tadale pridem.“ Nas so stariške tak navčili pa dja svoje mlajše tū. Vsigdar tau pravim, ka brezi dela bi batežna bila.»

Valerija Časar

Vüzemske šege v Porabji

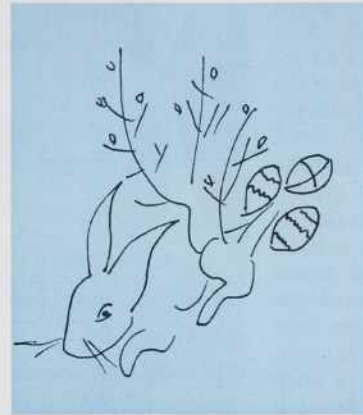
Istina, ka gda ta te moje misli šteli, te de že vüzem mimo, depa nigdar nam nej na kvar, če kaj zvejmo o šegaj, stere so lūdje gnauksvejta võrno držali. Na Dolenjom Seniki sam po vesi ojdla pa sam prišla do Laciya Fickona pa do njegve žene Anuš.

- Vüva dva sta že več kak 70 lejt stariva. Kak je bilau na Gorenjom Seniki pa Dolenjom Seniki, gda sta mladi-va bila? Zakoj gnesden tau držijo, ka prej na vüzem mali zavec znese dajca? Ka vse ste delali pred vüzmom, na vüzem?

„Ge sam tak čüjo,“ pravi Laci, „ka prej zatok pravijo, ka mali zavec prinese ali znese na vüzem dajce, ka so prej takšo šegau meli – pa eške gnes tū – ka so deci dajce pa kakši mali dar v grm skrili. Gda so deca gnauk prej te grm najšli, je iz grma eden zavec võskočo. Etak je deca vönajška, ka je na vüzem dajca zavec zneseo.“

Na Gorenjom Seniki je gnauksvejta pred vüzmom trno lepuu bilau. S tejm se je začnilo, ka smo mi, mladi podje, že en mesjec prva začnili penje vōkopati v gaušca pa tiste smo vküp vozili za ogenj. Te je prišla velka sobota, gda je bilau gorstane-nje. Pa te na večer smo na bregji strašno velki kúp penov vküpsklali pa smo na te kúp eden velki križ naprajli pa smo vužgali. Znano je, ka pen dugo gori pa je plemen do nebe sego, vidla je tau cejla ves. Depa nej samo na ednoj bregji goro ogenj. Mi smo na Janošovom bregji, tej drugi so pa na Grbenšnjeki meli ogenj. Mladine je puno bilau kaulæg ognje, popejvali smo pa plesali. Zvün toga smo pa s kribdom strejlali. Tau smo zatok držali, ka smo se veselili Jezu-

šovomi gorstanejni. Ples, popejvanje pa ogenj je največkrat do zranka trpo. Te smo šli domau, malo smo se prejk naravnali pa na 6. võro smo v cirkev nesli mesau svečat. Matere so doma v ce-ker sklale krü, šonko, (h)ren, sau, küjena dajca pa smo s tistim šli v cerkev, ka so tau gospaud posvečali. Tistoga ipa, gda so lidge eške meli bicikline, je buma

velki verseny (tekma) bio, steri pride z mesom prva domau. Sledkar je pa tau bila prava biciklinska tekma, spoj pa za tiste, steri so od cirkvi daleč meli dom.

V nedelo smo tū nej doma sejdli. Tanazaj smo šli k ognji pa smo se tam vküpnabrali. Vsakmau, gda so v cerkvi zvonili, smo strašno strejlali. S tejm smo tū pokazali svojo radost, radost, ka so se zvonovi znauvič zgla-sili.

Gnesden znauva začnejo ognje nalagati, liki v tejm samo tau vidijo, ka je tam na bregji faj, leko piješ, gejš, eden dober mulatšag je gnes tau. Tistoga ipa smo na tau nej meli maudoš, nej smo pili pa geli pri ognji, liki samo smo se veselili.“

„Ge sam na Dolenjom Seniki gor rasla,“ pravi Anuš, „tū je skur etakša šega bila kak na

Gorenjom Seniki. Ogenj so trnok nej šegau meli vužgati, liki strejlali so. Ogenj smo samo gledali taprejk v Ženavce. Tam so vsigdar strašno strejali pa velki ogenj meli. Pred vüzmom smo 40 dni post držali. Depa nej tak kak gnesden. Te smo se ja postili, nej smo geli mesau, etak smo se pripravili na vüzem. Vüzem je velki svetek bio. Ženske so se dostafele formo pripravile. Pri nas na Dolenjom Seniki je že tistoga ipa šega bila, ka so dajce farbali, vōokinčali. Pa tau je tū šega bila, ka so legnovge na vüzemski pondeljek prišli pa so dekla s kölnijom šprickali. Te so pa te pojbe posedli pa so njim

ponūjali piti pa kakšo vōokinčano dajco so tū dobili. Tak na vüzem, kak na vüzemski pondeljek smo za zajtrik šonko, dajca, (h)ren geli. Pa podne so tū dober obed naprajli. Vsigar smo spoj čakali vüzem. Po vesi so čistili, vsakši je v rama tū vse spuco. Etak smo čakali vüzem.“

Etak sta mi Ficko Laci pa Anuš pripovejala. Pa če gledamo na gnešnje dneve, te smo zatok nika zdržali s tej stari šeg. Dosta smo se pa obernauli. Gnes več nišče neške tak živeti, kak inda svejta. Ne postimo se 40 dni, dobro če na velki petek ne gejmō mesau. Pri ognji se tū vsefale odava pa se s toga tū šejft dela. Pozabimo pa misliti na vüzem, veseliti se gorstanejni.

I. B.

Pripovedjst iz Črnoga lauga

OTROŠKI

Po tistom, ka je začo Liseni majūtati kouli sebe z botom iz Črnoga lauga, so vse ženske gratale vcejlak nejme, vsi možakarji pa najbole naupačni. Gratali so ranč takši, kakšji je biu ške včera Liseni. Kak če bi meli dveje lejve rokē. V vesji je gratala velka nevala in bi ta velka nevala trpela ške tade, če bi nej nazaj z medeni tednov prišla čalerski kral in kralica. Brž sta vpa-met vzela, ka je tou delo od staroga črnoga pena iz Črnoga lauga.

Kak najprej sta zato odišli v Črni laug, gde sta že tak dugo nej bila. Stari črni pen je brž vedo, zakoj sta tak lagve vole.

- *Samo sam njemi škeu pomočti. Samo tak malo, ka ma té clovek takše nevale v svojom žitki. Nika lagvoga sam si nej brodo. Ka pa sam ge vedo, ka de svoje čemere kouli trouso, se je trno zbojo krala Vodislava in kralice Zarivane.*

Tak se je začo djoukati, ka njima je njegvo staro kore-nje trepetalo pod nogami. Zavolo takše njegve žalosti je Vodislav talučo tapačo, s stero ga je škeu raznok raz-mlatiti. Zavolo njegve velke

žalosti je kralica Zarivana dole fudnola kruglo iz ognja, s stero ga je škela gori vužgati.

- *Naj ti bou, ti stari pen. Dapa tou si zamerka, več sreče maš kak pa pameti! Srečo maš pa zavolo naji-ne sreče, ka se mava tak ra-diva. Tak se mava radiva, ka ne moreva drugomu na-rediti nika lagvoga, - sta v eden glas tak naraji pove-dala staromi črnomi peni.*

Njala sta ga tak čistak pri meri in šla po vesi iskat čemerastoga Lisenoga. Kral se je vooobrnno v staro vrano, kralica pa v mlado črno mačko. Un ga je isko doj z neba, una pa kouli po kiklaj. Zaglednola sta ga oba nagnouk, gda je palik začo majūtati z botom iz Črnoga lauga. Ranč je škeu, ka bi sousidova krava povrgla mlade prasce. Ške dobro, ka sta prišla pravi cajt. Mlada črna mačka njemi je sko-učila na glavou, stara črna vrana pa njemi je s klünom potegnola bot iz roke. Liseni je začo majūtati, brsati in kričati, naj njemi stoj pomore. Ženske so ga nej mogle čuti, možki pa so bili tak naopačni, ka so njemi nej mogli pomočti.

Gda je biu že redno poškra-bani in sklūvani po glavej,

sta enjala. V tom so ženske palik čule in so začale gučati pa možki so nagnouk gratali takši majstri, kak so bili pred tem. Ja, ka pa naš Lise-ni. Gvušno, ka sta se čalerska kral pa kralica pobrigala za njega tō. Naprajla sta tak, ka je nagnouk meu dveje pravivi rokē. Nagnouk je grato najboukši možakar za vsik-šo delo, za steroga se je pri-jo. Čemeri so odišli nikam daleč, daleč vkraj in Liseni je več nej biu Liseni. Lidge v vesi so se brž spomnili, ka njemi je ime Milan. Vsi so gratali srečni. Najbole pa je gvušno, ka je največ sreče prišlo v liseni srce staroga črnoga pena, ka se je vse tak dobro skončalo za Milana, najbole pa za njega.

Eške malo čakajte! Ka pa mladi maček in stara vrana? Nika, čista nika sta nej prajla po vsem tom. Samo tam v Črnom laugi sta začala zvati, naj vsi čalejrgje in vse čar-lice brž pridejo nazaj.

- *Zadosta je bilou manjo-usti. Trbej začati delati, kak smo šegou meli! Zado-sta je bilou langanja po svejti! - sta se nagnouk zgla-sila kral pa kralica, vōter pa je tou odneso na vse kraje toga sveta.*

Milivoj Roš

Posladkani Mihec

KOTIČEK

Mihec je droben deček. Stanuje v stolpnici v Ljubljani. Ker je majhen, je večkrat žalosten. Pri telovadbi mora stati na repu vrste. V razredu sedi učiteljici tik pred nosom. Povsod je učiteljica: spredaj, zadaj, na levi in na desni. Kadar kaj mučnega pišejo in se zadaj učenci bahajo, kako lepo vse prepisujejo, je Mihec prikrajšan za vso to srečo, ker je vedno pod budnimi očmi. V Prekmurju živita njegova babica in dedek. Mihec preživlja pri njihju svoje počitnice. Tam na kmetiji je še bratranec Tonček. Ta je le dva meseca starejši od njega, vendar ga je prerasel najmanj osem centimetrov, kaj osem, najmanj deset!

In tako si je lepega dne naložila teta Mihca in Tončka in psa Pazija in vrečo na kmečki voz. Konj je pohlevno vlekkel svoj živi tovor in vrečo.

Ko so prispeli na polje, je teta odprla vrečo in začela posipavati ozko dolgo njivo. Prašilo se je in kadilo in njiva se je pobelila kakor ob prvem snegu. Mihec je buljil zdaj v teto, zdaj v Tončka, in ko ni mogel več premagovati radovednosti, je vprašal:

„Zakaj je teta pocukrala njivo.“

„Da bo na njej hitreje in lepše raslo.“

„A?“ je naredil Mihec debele oči.

„Seveda, če kmalu za tem dežuje, zraste bujnejše.“

Mihec je ponoči napeto razpredal misli in drugo jutro je zaupal svoje želje Tončku.

„Tonč, pocukraj me! Saj veš, rad bi zrasel,“ je prosil sramežljivo.

Tonč je bil bister in kaj hitro doumel bratranca. Oprezno sta smuknila na njivo za hišo. Tonč si je nasul bel prah, ki mu kmetje pravijo umetno gnojilo. Mihec je zamizal in Tonč ga je previdno posipaval po glavi, po golem hrbtu in prsih.

Mihec se je zadovoljno ogledoval po belini in vprašal:

„Kako dolgo moram tako mirno stati?“

„Hm, dokler ne bo deževalo. Dež mora vse lepo izprati in posijati mora zopet sonce in potem začneš poganjati kot pesa, korenček, buče.“

„Deževati mora! Kdaj pa bo?“

„Počakaj, da prisluhnem vremenarju. Stoj in ne premikaj se!“

Tonček se vrne s kislim obrazom in pove:

„Ponoči jasno, jutri pa deloma jasno, za pojutrišnjem še nihče ne ve, kakšno bo. To bodo šele videli.“

„Ampak, Tonč! Saj nihče ni tri dni stal mirno,“ je zatarnal obupani Mihec in šlo mu je na jok.

„Tudi tebi ni treba. Lahko grem po škropilnico in naredim umetni dež.“

„A, da me boš zalival?“ je butnil prestrašeno.

Tonček je samo prikimal.

„Figo! Ni dovolj, da sem pocukran, zdaj naj bom še moker. Ne bom več rasel!“ je presekala in urno pobegnili z njive pod tuš.

Ampak otroci, Mihec je vseeno zrasel. Pri babicah, na deželi, vsi zrastejo. Poglejte, kak dolgin je danes. Prerasel je vse sošolce, ki nimajo sreče, da bi imeli babice, dedke, tete in Tončka na deželi.

Karolina Kolmanič

Maturantski ples

Hodim v četrti razred gimnazije. Pri nas je stara navada, da četrti letniki za maturantski ples sestavijo program in dobijo trak, kateri kaže, da bodo kmalu končali šolo, oz. bodo maturirali.

Naš maturantski ples je bil 16. februarja. V prvem delu programa smo poslušali govor direktorja in smo dobili trak, v drugem delu pa smo predstavi-

vili naš program. Dolgo smo premišlje-

vali, kaj naj sestavimo. Imeli smo veliko idej in tudi naša razredničarka nam je pomagala. Zaplesali smo tri plesse. Prvi ples je bil na glasbo iz filma Twen Peaks. Imeli smo črne obleke, bele rokavice in nogavice in bele šale okrog vratu. Plesali smo v temi, samo ultravijolična luč je svetila in samo bele rokavice, nogavice in šali so se svetili. Drugi ples je bil Pesem v dežju, tretji pa stripiz.

Predstavili smo se v tudi v besedah. Sestavili smo lek-sikon z besedami, ki so zna-

čilne za naš razred. Predstavili smo tudi dijake razreda v okviru modne revije.

Potem smo peli dve pesmi sami, eno pa skupaj z drugim razredom. Nato smo se zahvalili učiteljem za njihovo delo. Po nastopu smo šli v šolo, kjer je bil ples. Najprej smo plesali s starši, potem smo večerjali in smo se pogovarjali.

Upam, da je bil naš program vsem všeč in vsi gostje so se zelo dobro počutili.

Etelka Dončec
Gimnazija Monošter

MLAŠEČI

KAUT

Porabski sadjari

Državna slovenska samouprava je leta 2000 na natečaji od Phare dobila pejnaze pod imenom „Sadovnjaki v Porabji“. Njeni cilj

je s tejm tau bijo, naj se sadovnjaki v Porabji obnavljajo. Gnauksvejta so jabolke s kauli vozili notra v Varaš na odajo, zdaj pa telko nega pri ednoj iži, ka bi za svoj tau dojšlo. Gda se je že vidlo, ka iz natečaja baudejo pejnazge, te je Državna slovenska samouprava iz natečaja vküppozvala porabske župane, naj poiščejo tiste ljudi, stere zanima sadjarstvo. Sprvuga nas je skur dvajsti bilau, dapa sledi vsigdar menja. Gda je saditi trbelo cepike, smo že samo štirge ostali.

V l. 2000 smo posadili dvejgezero cepik, vsakši petstau. Srečo smo meli zato, ka smo cepike falejše leko küpili, kak smo sprvuga računali. Etak je ostalo telko pejnaz, ka bi leko edno sišilnico küpili. Sploj smo radi bili, gda smo čüli, ka leko ka v Andovci baude gorpostavljena ta sišilnica. Dapa nejsmo meli sreče. Pri Phare so tak prajli, zaman smo cepike falejše küpili, ka pejnaz je ostalo, tiste samo na cepike leko gorponüca.

Zato smo pa l. 2001 še gnauk sadili cepike. Sprvuga se tau tak vidi, ka tau nikanej. Človek prime cepike pa je taposadi. Dapa brž smo goraprišli, ka tau nede tak naletja. Zemlau trbej kreda djati, grajko potegniti, pa gda so cepike

taposadjene, najvejšo pa najpomembnejšo delo še te pride. Leko povejmo, ka je tau žmetnejše, kak bi človek mislo. Velko srečo mam,

ka nam pri tej delaj dosta pomaga Vlado Smodiš, sadjar iz Slovenije.

Od njega se včimo vse, kak trbej cepike obrazavati, škorpiti, cepiti in tak naprej. Brezi njega bi bilau dosta žmetnejše. Kakše koli probleme mam, vzememo telefon pa zovemo Vladoja. Gda koli se srečemo z njim, prvo njegvo pitanje je, ka je s sadovnjakom. Na leto večkrat vküppridemo »porabski sadjari« pa Vlado Smodiš v sadovnjakaj. Gnauk v Andovci, gnauk na Verici, gnauk pa v Števanovci. Ta šuga reda mi spitavamo, če kaj ne vejmo, on nam pa razlaga, raztomači.

Zadnjič smo se 18. marcüša srečali v Andovci, gde nam je Vlado tapravo pa notpokazo cepljenje pa rezjanje

stari drejv. Za »kontrolu« je z njim prišo Martin Ropoš, predsednik Državne slovenske samouprave. Smodiš je »predavanje« etak začno: »Zdaj vam vkraj vzemem škarce pa za dve leti vam je skrijem.« Mi smo samo gledali, nej smo znali, zaka nam tašo guči. »Nejste dobro obrezavali, tiste veje ste dolzrezali, stere bi nej trbelo,« pravi. »Baugi vala, ka sam je dja eške nej obrezu,« si mislim. »Dostokrat je baukše, če človek ne skača pa si čas da, vej pomalek vse baude.« Tau teorijo sam se od Röfcinoga Jeneka navčo pa zdaj sam dobro napravo, ka sam njega posluššo.

Tak smo ojdli kaulak v sadovnjaki, kak edna »delegacija«. Na srejdi Smodiš, kaulak sadjari, zvojna pa televizija pa radija. Potejm nam je not pokazo, kak trbej sadne drejve cepiti. Ta pravo, na koj trbej skrb meti, če cepimo.

Gnauk svejta so z ronjov pa z blatov notravežalij tam, gde je drejva ceplena. Zdaj tau že ovak delajo. Djesta za tau edna specialna smola na rano pa iz plastike taši štraf, s čim kaulak leko zasüče, naj veter vö ne pošisi. Potejm je nam notrapokazo več fela formo, kak se drejve leko cepijo.

Gda smo s cejplanjom končali, te smo si dolaseli k mizi pod edno velko djabljan pa smo koštavali graudzje pa slive, taše lanjske, stere so že v posance bile vlejanje.

K. Holec

Ob 15. marcü, mažarskem narodnem prazniku, je županijska skupščina Železna županije odlikovala tiste, ki so na svojem področju dosegli posebne rezultate. Pavlovo plaketo so prejeli tisti, ki delujejo na področju etnologije, domoznanstva in muzejstva. Med njimi je bila tudi gospa Hilda Čabai z Gornjega Senika, ki je dobila odlikovanje post humus. Pavlovo plaketo je prevzela njena hčerka Klara Čabai.

Nika za smej

Steri je pa te oča

Etognauk sta se Lujzek pa Anton vküp svadila pa je prišlo do toga, ka sta se nasrejdi na pauti vküp zbila. Mali Laci pa je nej daleč od njija stau pa fejst djauko. Tam ta je prišo eden nepoznani možak pa ga je etak pito: »Zakoj pa tak namili djaučeš?«

Laci pa: »Zatok, ka mojga očo bijejo.«

Možak pa: »Pa steri je te tvoj oča?«

Mali pa etak: »Vej pa ranč za toga volo se bijeta.«

V špitalaj

Naša Ilonka je v špitala prišla zatok, ka go je etognauk eden auto doj zavozo pa go je vse vküp zmlato. Medicinska sestra eden dvečereknut opre k Ilonki pa ji etak pravi: »Gospa, tuj je tisti šofer, steri je vas tavdaro. Eden velki püše rauž vam

je tü prineso. Leko pride k vam?«

Ilonka pa etak: »Leko, leko, depa samo tak, če je pejški.«

I.B.

Porabje

ČASOPIS
SLOVENCEV NA
MAĐZARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtrek
Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1,
p.p. 77,
tel.: 94/380-767
e-mail:
porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062.

Tisk:
SOLIDARNOST D.D.
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Mažarskem.